

Triinu Upkin: balletitantsijad on pensioni ihu ja hingega välja teeninud

Suure pensionireformi käigus plaanitakse teiste hulgas kaotada ka balletiartistide väljateenitud aastate pension. Väike muudatus paberil on aga suur samm Eesti kõrgkultuuri jätkusuutlikkuse kahanemise suunas, kirjutab Triinu Upkin.

Riigikogus on menetluses nn eripensionide kaotamise* seaduse eelnõu. Eelnõu eesmärk on ühelt poolt justkui üllas soov aegunud süsteemi tekitatud põhjendamatu ebavõrdsus kaotada, teiselt poolt vähendada riigi kohustusi raske või ebatavalise töö tegijate ees. Kui metsa raiutakse, siis laastud lendavad ja paraku võib mõne laastu lennu tagajärg osutada traagilisemaks kui seadusetegijad seda ette näha oskaks.

Balletiartistid saavad väljateenitud aastate pensioni, kui nad on töötanud oma ametikohal vähemalt 20 aastat. Käesoleval aastal on selle pensioni suurus keskmiselt 350 eurot kuus ja seda makstakse umbes 60 inimesele.

Balletitantsijatel on Eestis kaks tööandjat, [rahvusooper Estonia](#) ja SA [Teater Vanemuine](#). Neis töötab elukutselisi balletitantsijaid kokku 94, kellest vaid 24 on Eesti päritolu (või sellisel määral eestistunud, et siin 20 aastat täis tantsida ja Eestisse ka pärast tantsijakarjääri lõppemist elama jääda).

Riik tellib [teatrite](#) rahastamise kaudu nende balletiartistide panuse meie kõrgkultuuri olemasolusse ja kvaliteeti. Selle tellimuse sisse kuulub ootus, et balletiartistid töötavad kuus päeva nädalas augustist jaanipäevani ja et nad on kogu selle aja vältel hiilgevormis.

Ballett on kaunis kunst, aga see on ka tippsport. Töö intensiivse iseloomu tõttu pole mõeldav, et artistid teeksid arvestatavaid lisatöid, seega riigi rahastatud [teatrist](#) saadud töötasu on nende ainuke sissetulek. Suurem osa Eesti balletiartistidest teenib kõrgharidusega kultuuritöötaja miinimumpalka (mis pole kaugeltki vääriline tasu selle töö eest) teadmise, et karjääri lõpuks on nad ausalt välja teeninud pisikese pensioni.

40-aastane algaja

err.ee

Teater Vanemuine
Rahvusooper Estonia
Teater

Balletiartisti väljaõpe (vastavate eelduste ja ande olemasolul) kestab vähemalt kaheksa aastat, alustada tuleb hiljemalt 10-11-aastaselt. Riikliku tellimusega balletitantsija kutseõpe ei anna erialaõppe mahu tõttu täismahus keskkharidust.

20-aastase väga intensiivse tööstaaži järel on 40-aastaselt edukalt särava lavateee lõpetanud äärmiselt keeruline teatrivalise maailmaga kohaneda. Samaealised on oma karjääri tipus, nagu just äsja oli ka teatriga lõpparve tegema pidanud tantsija, aga tema tippspetsialisti oskused balletitantsus jätavad kõik tööandjad külmaks ja alustada tuleb kõige madalamalt.

"Balletiartisti ausalt väljateenitud aastate pension on hädavajalik tema edaspidiseks toimetulekuks."

Pikaks ümberõppeks pole mahti, sest tantsija palgast arvestatavaid sääste koguda pole võimalik ja sissetulekulünk ei ole mõeldav. Eks tuleb siis leppida madalapalgalise lihttööga. Jätame siinkohal kõrvale psühholoogilised raskused, sealhulgas leina kogu oma senise eluga igaveseks hüvasti jätmise pärast. Balletiartisti ausalt väljateenitud aastate pension on hädavajalik tema edaspidiseks toimetulekuks. Ja see on ka riigi ja ühiskonna sõnum: me mõistame ja hindame sinu panust.

Muusikas ja tantsus pole keelebarjääri, avatud tööturutingimustes konkureerib iga sinne balletitantsija kogu maailma tantsijatega. Ja teeb seda uhkusega. Balletitantsija ametit pole võimalik pidada poole kohaga või teha seda n-ö üle jala. See on kõik või mitte midagi! Meie, balletitantsijad, anname sõna otseses mõttes oma ihu ja hinge kunsti teenistusse. Seda ohvrit meie kõrgkultuuri altarile ei saa tühistada või unustada.

Eesti kõrgkultuur ei ole iseenesestmõistetav

Mis sõnumi saadab riik ühiskonnale, kui kaotatakse balletiartistide väljateenitud aastate pension ja kui huvihariduse - meie kõrgkultuuri kasvulava - õpetajaid ei peeta päris õpetajaiks või kui rahvatantsu- ja võistlustantsu õpetajad saavad riiklikku palgatoetust, aga sama huvikooli balletiõpetaja seda ei saa?

Eesti omamaine kõrgkultuur ei ole iseenesestmõistetav. Kui me ei soovi selle asendumist sisseostetud hooajalise võõrtööjõu teenustega, tuleb luua keskkond ja tingimused, et need, kes

meie rahvuslikku kõrgkultuuri kanda soovivad ja suudavad, seda väärikalt teha võiks. Väljateenitud aastate pensioni säilitamine balletitantsijatele on riigile kaduvväike kulu, ent au- ja eneseväärikusküsimus kogu rahvale.

* Soodustingimustel vanaduspensionide seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu.

Toimetaja:

Kaupo Meiel